

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АГРОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра ботаніки та фізіології рослин

ДЕКОРАТИВНЕ САДІВНИЦТВО ТА КВІТНИКАРСТВО

Біла Церква

2010

УДК: 635: 017/0.51 (07)

Затверджено вченою радою
агрономічного факультету
(Протокол № від 21.12.2010 р)

Роговський С.В., Козак Л.А., кандидати с.-г. наук.

Декоративне садівництво та квітникарство: посібник для студентів агрономічного факультету, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем 6.130100 – бакалавр / С.В. Роговський, Л.А. Козак. – Біла Церква, 2010. – 267 с.

Навчальний посібник "Декоративне садівництво та квітникарство" відповідає типовій навчальній програмі дисципліни декоративне садівництво і квітникарство, що вивчається студентами напряму підготовки 6.090101 "Агрономія" освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр. У ньому висвітлені питання історії декоративного садівництва та садово-паркового мистецтва; сучасного асортименту декоративних рослин, особливостей їх розмноження і вирощування та використання в озелененні; створення системи і елементів зелених насаджень та догляду за ними. Посібник сприятиме кращому засвоєнню знань та самостійній роботі студентів, а також організації поточного і підсумкового контролю.

Рецензенти: **Шлапак В.В.,** доктор с.-г. наук, професор, Уманський НАУ.

Кушнір А.І., кандидат с.-г. наук, доцент НУБіП.

© БНАУ, 2010

Вступ

Термін садівництво у широкому розумінні означає не тільки галузь сільського господарства з вирощування плодкових рослин утилітарного призначення, а й створення дендрологічних парків, ботанічних садів, вирощування декоративних і лікарських рослин, розведення інтродукованих видів, створення садово-паркових композицій, ландшафтів та ансамблів високої художньої цінності.

Предметом декоративного садівництва є декоративні рослини, їх розмноження, вирощування, використання під час створення декоративних насаджень різного призначення та особливості догляду за ними в ході експлуатації.

Мета навчальної дисципліни "Декоративне садівництво та квітникарство" полягає у формуванні у студентів знань із наукових основ ведення декоративного садівництва й квітникарства, а також умінь і практичних навичок з розмноження, вирощування та використання в озелененні декоративних рослин.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- сучасні тенденції розвитку декоративного садівництва і квітникарства;
- методи створення та класифікацію елементів зелених насаджень;
- сучасний асортимент деревних, кущових, квітникових та ґрунтопокривних рослин, їх морфологічні, екологічні та декоративні особливості;
- методи та прийоми розмноження декоративних рослин з урахуванням їх біологічних особливостей;
- організацію та новітні технології вирощування декоративних рослин у розсадниках;
- закони формування пейзажних композицій та аранжування квітів;
- правила посадки різних декоративних рослин залежно від едафічних умов та вимогливості до умов вирощування;

уміти:

- аналізувати існуючий асортимент декоративних рослин;
- розробляти перспективні і поточні плани розмноження та використання рослин на підставі їх декоративних та біоекологічних особливостей;
- розрізняти декоративні рослини за морфологічними ознаками;
- організовувати виробничі процеси в декоративних розсадниках і садових центрах;
- розробляти ескізні проекти озеленення територій та оформляти відповідну документацію;
- створювати різні види зелених насаджень здійснювати догляд за ними;
- проводити обстеження та здійснювати експертну оцінку існуючих насаджень;
- вивчати потреби ринку і організовувати рекламу вирощених декоративних рослин.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕКОРАТИВНОГО САДІВНИЦТВА

Мета: ознайомитися з історією декоративного садівництва і садово-паркового мистецтва, вивчити господарську характеристику, морфологічні, біоекологічні особливості і ботанічну класифікацію декоративних рослин, зміни їх декоративних якостей під впливом умов зовнішнього середовища.

Короткий зміст модуля

Предмет і методи декоративного садівництва та квітникарства, зв'язок з іншими науковими дисциплінами.

Історія та сучасні тенденції розвитку декоративного садівництва.

Роль зелених насаджень у житті людини.

Санітарно-гігієнічне значення зелених насаджень міст і сіл в умовах складної екологічної ситуації.

Сучасний стан, нормативи, тенденції і перспективи декоративного садівництва.

Типи насаджень декоративних рослин і їх функції.

1. Історія та сучасні тенденції розвитку декоративного садівництва

Стилі садово-паркового будівництва та етапи розвитку декоративного садівництва.

Сади древнього Єгипту, Вавилону, Греції, Риму.

Класичний стиль садово-паркового мистецтва рабовласницьких держав.

Монастирські сади середньовіччя.

Мавританський художній стиль.

Сади великого Могола.

Особливості стилю декоративного садівництва епохи Відродження, сади Флоренції.

Голландське бароко в художньому садівництві.

Сади французького класицизму Ленотра.

Великі географічні відкриття та їх вплив на розвиток декоративного садівництва.

Особливості художнього садівництва Китаю, Японії, його вплив на розвиток декоративного садівництва європейських країн.

Англійський ландшафтний стиль садівництва, його зародження та розквіт у садах романтизму і сентименталізму.

Декоративне садівництво другої половини XIX – початку XX ст., вплив інтродукції та захоплення екзотичними рослинами на розвиток художнього садівництва.

Етапи розвитку і особливості вітчизняного декоративного садівництва: садівництво Київської Русі, монастирські сади.

Вплив російського і польського досвіду на влаштування садів в Україні.

Паркобудівництво XVIII–XIX ст.

Видатні пам'ятники садово-паркового мистецтва: "Софіївка", "Олександрія", "Масандра".

Садово-паркове будівництво в Україні кінця XIX – початку XX ст.

Парки: Тростянець, Веселі Боковеньки, Асканія Нова.

Зелене будівництво в роки радянської влади, створення ботанічних садів та парків культури і відпочинку.

Сучасний стан і тенденції розвитку декоративного садівництва й квітникарства в Україні та Європі: селекція на декоративність, залучення видів природної флори, розвиток контейнерної культури, висаджування крупномірного посадкового матеріалу, розвиток сучасних технологій розмноження і вирощування декоративних рослин, механізація і автоматизація виробничих процесів, використання комп'ютерних технологій.

2. Декоративні рослини та їх властивості

Природно-кліматичне зонування території України. Особливості природних ландшафтів, природних і штучних насаджень у різних природно-кліматичних районах. Вплив відмінностей рельєфу місцевості, глибини залягання та якості ґрунтових вод, механічного складу, вологості, кислотності ґрунту й забезпеченості його поживними речовинами на розповсюдження, ріст і розвиток рослин. Сезонні явища та екологічні фактори в житті декоративних рослин. Їх господарська, біологічна і ботанічна класифікація.

Життєві форми декоративних рослин та їх групування за цією ознакою. Декоративні якості рослин: характер будови, забарвлення і текстура кори стовбура та гілок, висота, сила росту, довговічність, габітус крони, величина, форма та забарвлення листя, строки, тривалість, інтенсивність цвітіння, величина, форма й забарвлення квітів і плодів та їх групування за цими ознаками. Внутрішньовидова мінливість декоративних рослин, гомологічні ряди мінливості, уніфіковані назви декоративних рослин, поняття про сорти.

ЗМІСТ

Вступ	3
Критерії оцінки знань	4
Модуль I. Біологічні основи декоративного садівництва	8
Тема: Біологічні основи декоративного садівництва	8
Короткий зміст модуля	8
1. Історія та сучасні тенденції розвитку декоративного садівництва	8
2. Декоративні рослини та їх властивості	9
Завдання для самостійної роботи	10
Контрольні питання	10
<i>Довідковий матеріал</i>	<i>11</i>
1. Декоративне садівництво – початкова дисципліна та галузь людської діяльності. Історія, сучасний стан та перспективи	
2. Сучасний стан та тенденції розвитку декоративного садівництва	36
3. Дендродекоративне районування України	38
4. Декоративні якості рослин	40
5. Декоративні якості крони	40
6. Декоративні якості листя	43
Модуль II. Асортимент декоративних рослин та їх біологічні, екологічні, фізіономічні особливості використання в озелененні	
Тема 1: Асортимент декоративних деревних рослин	52
Короткий зміст модуля	53
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	<i>54</i>
<i>Контрольні питання</i>	<i>54</i>
<i>Довідковий матеріал</i>	<i>55</i>
Розподіл декоративно-листяних дерев за фізіономічними типами.	56
Фізіономічні типи листяних кущів.	57
Словник основних термінів.	58
<i>Тестові завдання.....</i>	<i>80</i>

Тема 2: Трав'янисті та квітникові декоративні рослини.....	86
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	<i>86</i>
<i>Контрольні питання.....</i>	<i>87</i>
<i>Довідковий матеріал.....</i>	<i>88</i>
Квітникові та ґрунтопокривні рослини. Характеристика й особливості використання.....	88
<i>Тестові завдання.....</i>	<i>118</i>
Модуль III. Розмноження та вирощування декоративних рослин.....	122
Тема: Розмноження та вирощування декоративних рослин.....	122
Завдання для самостійної роботи	123
Контрольні питання	123
Довідковий матеріал	125
Тестові завдання.....	129
Модуль IV. Система та основні види зелених насаджень	135
Тема: Система та основні види зелених насаджень	135
Завдання для самостійної роботи.....	138
Контрольні запитання.....	138
Довідковий матеріал.....	139
Способи покриття поверхні ґрунту.....	140
Словник основних термінів.....	141
Тестові завдання.....	144
Модуль V. Використання декоративних рослин в озелененні.....	149
Тема: Використання декоративних рослин в озелененні.....	149
Завдання для самостійної роботи.....	150
Контрольні запитання.....	151
Довідковий матеріал.....	151
Створення проекту зелених насаджень.....	160
Тестові завдання.....	162

Завдання для самостійної роботи.....	167
Контрольні питання.....	168
Довідковий матеріал.....	169
Тестові завдання.....	178
Модуль VI. Експлуатація зелених насаджень.....	167
Тема: Експлуатація зелених насаджень.....	167

Декоративне садівництво та квітникарство

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів та організації поточного і підсумкового контролю (з елементами кредитно модульної технології навчання)

Роговський Сергій Володимирович

Козак Леонід Андрійович

Редактор **В.І.Драчук**

Комп'ютерна верстка

Здано до складання . .2007 р. Підписано до друку . . 2007 р.

Формат. Ум. др. арк. Зам. Тираж 300. Ціна грн. к.

Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БДАУ.

09117, м.Біла Церква, Соборна пл., 8; тел. 3-11-01